

De col·laboració

En contra del llatí com a idioma científic

per

MARIAN SOLÀ I MONTSERRAT

LA lectura de l'interessant i documentat article del Dr. J. Tragant, en el número d'octubre d'aquest BUTLLETÍ, ens ha suggerit la idea de publicar unes consideracions que porten necessàriament a una conclusió ben contrària.

Abans que tot voldríem expressar la satisfacció amb què havem vist que hom s'interessa per a donar una solució digna a la necessitat d'un idioma internacional, exigència que, si era prou sentida, com afirma amb raó l'articulista, en segles anteriors, molt més ha d'ésser-ho en el temps d'avui en què les comunicacions més ràpides han escurçat les distàncies que separaven els pobles i el progrés científic i industrial ha fet més intens l'entrelligament dels interessos científics, econòmics, socials i comercials de totes les nacions de la terra. Així com no pot existir cap economia nacional reclosa entre els límits de la seva pròpia nacionalitat, així mateix el treball científic, per a ésser fecund i eficaç, tampoc no ha de recloure's en un cercle estret, sinó abastar tots els horitzons, disposat a valer-se de totes les observacions, sigui allà on s'hagi fet alguna nova descoberta.

Completament d'acord amb l'articulista en la seva autoritzada opinió que cap de les llengües vives i modernes pot ésser considerada com a llengua internacional, i això no tan sols per la seva dificultat—el posseir perfectament un idioma foraster, o sigui poder-se expressar lliurement i fàcilment, entendre una exposició científica i prendre part en el debat subsegüent sense tenir l'anguniós sensació de sentir-se la llengua trabada, és realment una dificultat insuperable per a moltes persones, fins i tot per a les millor dotades per al treball científic—, sinó també perquè les gelosies

de les grans nacions, els idiomes de les quals podrien amb drets iguals pretendre la categoria d'internacionals, no s'avindrien mai a reconèixer de grat la preponderància i autoritat, que el fet d'escollir un idioma com a internacional conferiria als qui el parlen com a propi per damunt dels altres.

I precisament en aquest punt és on veiem, i és la raó del present article, una de les dificultats, i no pas la més petita, per a poder reeixir la proposta de prendre el llatí, simplificat naturalment, com a llengua internacional auxiliar, restituint-li el paper que en èpoques passades havia mantingut en el camp científic i literari. Tal proposta no és pas nova, l'hem sentida més d'una vegada, i li caldrà reconèixer a aquell qui vulgui examinar-la que per ara són ben petits els progressos fets per aquest camí. En l'article que estem comentant s'hi esmenten els noms d'algunes de les persones que patrocinen la mateixa solució preconitzada pel doctor Tragant: el Dr. Michaux, de Boulogne; el doctor Dartigues, de París; el Dr. Ruffier, també, de París, i podem encara afegir-hi el grup que acabdilla el Dr. Peano, de Roma, amb el seu *Latino sine flexione*. Encara ens caldrà de parar esment que cada personatge patrocina el seu projecte de simplificació del llatí i és probable que el nostre contraopinant no es faci prou càrrec de com seria de dificultosa la unificació de tots aquests projectes, no pas per dificultats tècniques, sinó per tal de reduir llurs diferents autors a un arranjament cordial, sacrificant els seus particulars punts de vista.

No és ben curiós que tots aquests noms que acabem de citar corresponguin a individualitats llatines i dintre d'ells no n'hi poguem constatar cap que procedeixi dels països germànics ni anglesos,